

REDACTIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrierile neretrucate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se
returnează.
Inserate
se primesc în Administrația
Brașov și la următoarele
OFICII DE ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukas Nachf.,
Fax. Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schaeck, A. O-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
în Budapesta la A. V. Golber-
ger, Kshstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII. Krasébet-körut)
Prețul inserțiilor: o serie
garantând pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și învo-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în seara
Abonamente pentru Anul LXXII
Pe un an 24 cor., pe șase lu-
ni 12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe s-
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase lu-
ni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an
Se primuma la toate ofi-
cile poștale din țară și d-
afară și la d-nii colectori.
ADMINISTRAȚIA PENTRU BRAȘOV
Administrația. Piața ma-
răului nr. 30. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase lu-
ni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dinul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 8 cor. — Un osom
pe 10 bani. — Atât abon-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte

Nr. 260.

Brașov, Miercuri 2 (15) Decembrie

1909.

Un model de discurs... Frumoasa zi de Duminică a societății brașovene s-a distins și prin forma încheată, scurtă, accentuată, cuprinzătoare, a discursurilor ce s-au rostit, — vrednice de a fi imitate chiar la marile noastre întruniri culturale. Cum Românul este, între altele și născut orator, dar numai născut, nu și crescut — credem că nu facem rău dacă dăm la acest loc unul din acele discursuri, drept model. Este al d-lui Dr. Alexandru Bogdan pentru d-șoara Dr. Nora Leményi:

»In simfonia C-moll a lui Beethoven, în partea a doua a ei, lină, adâncă și nelămurită, este un loc, unde în învălmășeala de tonuri aspre și ascuse răsună un cântec de biruință amuțind cu accentele sale hotărâte întunerecul nelămurit. *Nehotărâte și nelămurite* au fost căile pe cari le-am încercat noi Românii, luminate din când în când de un fulger de învingere!

Unora vi se va părea curios, că o simfonie îți deșteaptă idei politice. Dar tocmai pentru aceea fie-care va recunoaște, că în privința *maturității politice* există, e enormă deosebire între oamenii, cari ascultând chiar o muzică curată, se gândesc la *binele* și la *nenorocul* neamului lor, și oamenii, cari preumblându-și trupurile pe două-trei picioare, stabilesc în șirul idealurilor lor *lista de bucate* pentru ziua de mâine. Este o enormă deosebire între aceste două feluri de oameni! Și mărturisescă-și fiecare, din care fel avem noi Românii mai mulți! De aceea, fiindcă ne-au lipsit, nu indivizii idealști, ci masele purtate de un ideal comun spre o anumită țintă, de *aceea* drumurile noastre au fost nelămurite și au rămas fără semn.

Din timp în timp abia le-a regăsit câte unul. Și spre nenorocul nostru, în secolul acesta al 20-lea, răsună de dincolo de munți iarăși cântecul de învingere, pe care nu pot să-l uite acei ce ascultă și povestea trecutului nostru. Noi, cei de aci, l-am auzit, l-am înțeles, și am găsit calea,

care este: *înțelegerea pe vecie a culturii românești în țările și-n locurile noastre.*

Dar aceasta este o clădire, la care regulat se va surpa în nopțile întunecate, cari vor veni, tot ce vom fi zidit în zilele luminate de soare. Pentru trănicia ei trebuie să aducem *jertfa din legendă*. Și jertfa ce trebuie zidită în temelile culturii românești este: *ambitiunea* proastă, *invidia* neagră, *sgârșenia* de ghiță, cari însușiri singure caracterizează *massele* intelectualilor români în deosebi dincolo de munți.

Și unde ne sunt ziditorii? Dincolo de munți iată sunt mai mulți decât nouă meșteri mari cu Manole zece. La noi am fi bucuroși să avem atâtia. Dar toți, cari simțesc că ar putea așeza și numai o piatră, aceia să vină cu încredere, cu bunăvoință, cu dărnicie, dar fără ambițiuni!

D-ta oaspele nostru, chemat de noi, tocmai fiindcă ai aceste însușiri, ai venit să așezi o piatră. Și astfel, când te vedem luându-ți cu atâta dragoste și entuziasm partea de muncă întru creșterea și întărirea rădăcinilor de viață ale acestui popor, vânos și puternic, dar *nedisciplinat și neascultător de ai săi*, — noi încă prindem puteri noi și ne luminăm de speranță, că își dau în sfârșit mână de ajutor toți conducătorii și viitorii conducători ai neamului. Căci numai prin înțelegerea noastră a celor puținii, dar tari prin ideal și muncă, înlocuim *puterea și favorurile* de cari nu avem parte.

Mulțumindu-ți, că ai venit să sameni un sâmbure de idealism, din acel idealism curat, care încolțește des la femei sufletește înălțate, să-l sameni în acest oraș încâtușat de un cras *utilitarism*, care ne roade și ne sughe măduva de viață, (și vai despre care oraș nu s-ar putea spune aceasta! — Red.) mulțumindu-ți pentru această faptă, pe care n-o numesc mare, fiindcă noi, cei ce-o primim, suntem mici, cred că exprim dorința tuturor celor de față, când îți zic: *Să te vedem frunțasă între frunțase*.

Ceva despre Sârbii din Ungaria.

— Dintr-o scrisoare particulară. —

Neoplanta, 10 Dec. n. 1909.

Având de rezolvat niște afaceri particulare în acest oraș cu o populație respectabilă sârbească, am petrecut aici câteva zile, în care timp am căutat să mă informez intrucât mi-a fost cu putință, și despre situația actuală a Sârbilor din Ungaria, despre cari atât de puțin s-a scris în timpul din urmă prin ziarele noastre naționale.

Deja după câteva convorbiri avute cu câțiva intelectuali sârbi din acest ținut, m-am convins că multe și diverse sunt și durerile și năcazurile Sârbilor.

Ca și la noi, dar în măsură mai mare, i-a succes guvernului maghiar să creieze și în sânul Sârbilor o ceată de „burdiști“, cari pentru un os de ros și pentru căpătuiala unora sau altora din Sârbii mai slabi de inger, săvârșesc munca de soboli la existența naționalității sârbești. Șeful acestei clici nenorocite este deputatul bătrân radical Iasa Tomici, cunoscutul autor intelectual al exodului deputaților sârbi radicali din partidul naționalităților și atașării acestora la partidul 48-ist dietal.

Ca să vă faceți o idee despre modul de luptă al acestel clici în contra Sârbilor naționaliști de sub conducerea venerabilului deputat Polyt, vă dau o singură pildă. Pentru a discreditat pe Sârbii naționaliști și în deosebi pe deputatul Polyt și ziarul acestuia „Branik“ în fața poporului sârb, def. Tomici și soții săi au lansat în diferite rânduri și în diverse ediții prin coloanele ziarului „Zastava“ vestea, că Polyt și ziarul „Branik“ sunt vânduți Românilor... și între altele că mănăstirea Hodoș-Bodrog

a ajuns în mâinile Românilor prin tradarea intereselor sârbești de către dep. Polyt. etc. etc.

Apucături d-al de acestea n-au prea prins însă. Din contra mi-s'a spus și am avut chiar ocaziunea să mă conving, că Sârbii radicali își sapă înșiși groapa. De câțva timp se remarcă o *sciziune în tabăra radicalilor*. Tinerii Sârbi radicali au ținut deja două meetinguri, în cari s-au ridicat în contra politicii de doi bani în trei pungi a deputatului Tomici. Chiar alaltăeri mi-a căzut în mână o foaie volantă semnată de politicianul sârb Dr. Branko Ilici, avocatul fondurilor naționale ale bisericii gr. or. sârbe, în care acesta atacă cu vehemență pe Tomici și îi pune în vedere, că-l va da în judecată pentru calomnie. Este interesant substratul acestei afaceri. Tomici l-a acuzat pe Dr. Ilici în ziarul „Zastava“, că a tradat interesele țărănilor sârbi, lăsând ca pământurile rămase bisericii gr. or. române din averea răposatului Trandafil să fie date în arândă nu unor obștii țărănești sârbești, ci țărănilor slovaci. În foaia volantă amintită Dr. Ilici se apără în contra acestor învinuiri nedrepte și arată că chiar dânsul a esoperat dela avocatul Dr. Babeș, reprezentantul metropoliei române gr. or., ca acele pământuri să fie arendate Sârbilor. Străduințele sale au fost însă zădărnice printr-o mână nevăzută, care stă foarte aproape de deputatul Tomici...

Interesant este că Tomici și Dr. Ilici erau până nu de mult prietini și soți de principii. De teama unei concurențe neplăcute însă, Tomici a căutat să discrediteze în modul amintit pe Dr. Ilici în fața țărănimii sârbe.

In numărul de ieri al ziarului „Branik“ cetesc un articol elogios scris la adresa Românilor naționaliști

FOILETONUL GAZ. TRANS.

Salon de convorbiri.

(Inviem această rubrică, înființată de regretatul nostru director, dând răspunsurile, ce ne-au sosit la rugarea adresată către cetitori în unul din numerele noastre trecute.)

— Bună dimineața, da v'ăți sculat?
— Mulțam dumitale, da iacă abia acum.

Unul dintr-ai casii, găsindu-l pe strein în casă.

— Ai vint la noi bădicule?
— Da, am vint o leacă la d-voastră Măriucă.

La sămănat, când sunt bruși.

— Sânt bădicule, sânt?
— Nu-s rari, da-s mari.

La secerat.

— Bun lucru vecin, da ați vint odată cu ziua?

— Mulțam d-tale, d'apoi am vint mai de dimineață, că mai târziu vin toți.

Cu rufeale la vale.

— Ați vint la vale leică?

— Da, am mai vint oțăr la vale.

La fân.

— Uscă-să, bună, uscă-să?
— Să uscă, că azi-l bine dela D-zeu.

Dacă-i mort la casă.

— Dumnezeu să-l ierte!
— Să-l ierte Dumnezeu!

La cancelarie (notariu).

— Bună dimineața, ați mai vint și d-voastră?

— Mulțam d-tale, am mai vint și noi oțăr.

Cătră unul care-și bate coasa.

— O mai bați vere Ghiță?
— Da cau-s-o mai ciocănim oțără, că nu vrea să mai mănec.

La tăiatul porcului.

— Bună ziua, da ați dat de proaspăt?
— Mulțam d-tale, da l-am tăiat, că ne-ajungea Crăciunul fără proaspăt în casă.

Uneia care vine din vecini.

— Ai fost pe uliță leică?
— Da am mai fost oțăr aci-n vecini.

Aflându-i prânzind.

— Bună ziua și bun prânzu dumnia-voastră!

— Mulțam d-tale, poffim cu noi.

— Numai cu Dumnezeu, că v'am întrecut.

La moară.

— Ai fost la moară, bade Niculae?
— Da-am fost de-am măcinat nește urluială (făină de ovăș) la porci.

La țigan.

— Ai vint la meșter șogorè?
— Da am vint să'ncaț oțăr o roată

La încărcatul fânului, snopilor etc.

— Mai încărcăți nepoate Chimule?
— Mai încărcăm oțăr, mulțam dumi-

tale.

Cu pânzele la vale.

— Ai mai vint cu pânzele la vale Nișcută?

— Am mai vint oțăr să le mai tinz.

Unuia care ară până târziu în ameză.

— Da mai șezi de amiază cuscre!
— Deloc, cuscre, deloc!

(Culese din Vad, comit. Făgăraș, de d-nul Ștefan Boeriu.)

La lucru.

— Noa da mai puteți?
— Mai facem și noi ce putem...
— Noa, bine, noa!

— Și mai bun lucru!
— Mulțămim dumitale!

La mătămire.

— Mai stați de vorbă, oameni buni?
— Mai povestim un piculeț (oțără, oleacă).

— Povestiți?
— Mai!

— Noa da până unde?
— Numa pân' aci!

— Haideti la noi!
— Ba c'om mai rămânea!

La despărțire.

— Doamne-ajută!
— S'ajute Dumnezeu draguțu!

(Cohalm.)

— Seara bună.
— Bună seara.

— Cum ai zuat?
— Bine, da d-ta.

— Bine, să trăești.
— Să trăești și d-ta!

(Din Maramureș.)

Nr. 13900—1909.

Publicațiune

referitoare la sarcinile de pe case și pământuri cari sunt a se scădea la statorirea dării supletorie după venitul general.

Dare supletorie după venit general se plătește:

a) 30 perțente pământuri, după casele supuse dării de chirie, după dările directe de stat prescise pe anul curent și după aruncul pentru rescumpărarea pământului.

b) 40% după casele, cari plătesc dare după clase.

c) 20% după case și pământuri, cari beneficiază de liberarea de dare, perțentele se socotesc după suma de dare, care ar fi trebuit să se plătească sub numirea de venit general și arunc pentru rescumpărare, dacă proprietatea nu ar avea beneficii de a fi liberă de dare pe un timp oareși-care.

Proprietarului de casă sau de pământ, a cărui proprietate este îngreunată cu împrumuturi, în sensul articolului de lege XLVI. §. 13 i s'a dat următorul beneficiu:

a) I-se scade proprietarului 10% din camătă de pe un an ce a plătit-o după suma capitalului încă neplătit până la finea anului precedent, dar aceasta numai în cazul dacă și datoria și și cametele sunt intabulate.

b) La împrumuturi luate dela institute de bani, cu condițiuni de a replăti capitalul în mai mulți ani în sume fixate, camăta se socotește socotindu-se cât cade pe un an în sensul cametelor statorite în contract dacă împrumutul se replătește nu la începutul anului ci în decursul aceluia atunci se va socoti camăta anuală proporțional după cametele din anul prim și cel din urmă și așa i se va statori venitul anual general.

Cametele ce să plătesc după dările statului intabulate nu se subtrag la statorirea dării pentru venit general. (1883 XLVI. §. 16).

Din dispozițiunea luată sub a) se vede limpede, că baza scăderii sau a subtragerii o formează acea sumă de camătă anuală care se plătește după restul de capital rămas neplătit la finea anului ce premerge anului în care se statorește darea. Dar dacă un proprietar de pământ în luna lui Ianuarie 1909 a luat un împrumut de 100.000 coroane dela un privat și din aceasta până la 15 Decembre a replătit 60.000 coroane, atunci baza scăderii sau a subtragerii pe anul 1910 o formează 10% din cametele ce se plătesc după restul capitalului de 40.000 coroane neplătit încă la finea lui Decembre 1909.

Această procedură însă se referă numai la împrumuturile indatinate menționate în alineatul a), pentru că acestea, se deosebesc în împrumuturile luate dela institute cu condiții de plată speciale.

Și anume pentru institute de credit, cari dau împrumuturi la statorirea venitului general se observă următoarele:

aa) Cametele după împrumuturile ce se dau cu replătire într'un număr anumit de ani se socotesc pe întreaga durată a anilor și apoi drept cassată e acea sumă, care cade pe un an socotită după perțentul de camătă pus în contract pentru un an.

bb) Din camăta ce cade pe anul de dare — nu pe anul precedent — se iau 10% și în modul acesta se îndeplinește acest beneficiu și la împrumuturile, care se încep în decursul anului (1891 41.187 P. M. R. 1891 P. K.)

Observăm la acest loc, că sub cuvântul camătă la statorirea dării după venitul general, înțelegem acea camătă, care o plătește institutul după împrumutul original și o petrece și în cărticica partidei cu un perțent oarecare fixat, nu poate forma însă basă pentru scădere, ceea ce se plătesc la institut pentru replătire din capital sau sumele ce se detrag partidelor din partea institutelor sub titlul de administrație (1893, Ord. M. Fin. 28058 P. K. 1893 Nr. 13.)

Fassiunea trebuie dată la primăria comunală (perceptoratul orașenes) în anul de dăjduire și anume dela 1—31 Ianuarie.

Fassiuni intrate mai târziu în senzul ord. M. Fin. 21275 din 1897 Martie 23 publicată în P. K. nr. 10 numai pe calea justificării se pot valora și aceasta numai dacă se dovedește, că întârzierea s'a întâmplat dintr'o cauză neincunjurabilă.

Despre fassiunea prezentată se dă adeverințe, care servește drept dovadă.

Escepțiuni fac cazurile menționate sub b), pentru că acei plătitori de dare, cari iau împrumuturi dela vr'un institut și-l intabulează după termenul pentru fassionari, au dreptul în termen de 30 de zile după intabulare să arete la direcțiunea financiară, că prin prescrierea dării înainte de întâmplata intabulare a împrumutului, i s'a făcut nedreptate și cere îndreptare.

Toți plătitorii de dare, cari cu intenție umblă să păgubească erariul în chestia dării de venit general arătând datorii neintabulate, comit transgresiune și se vor pedepsi.

Brașov, 1909 Decembre 9.

(874.1—1.)

Perceptoratul orașenes.

Nr. 13900—1909.

Publicațiune

referitoare la fassionarea venitelor din camete și rente.

Venitele, cari cad sub darea de camete și darea de rentă trebuie fassionate din partea celor ce le folosesc sau din partea persoanelor morale până în 10 Ianuarie 1910.

Obiect pentru darea de camete și rentă formează ori-ce avere, care nu e supusă nici mijlocit, nici direct la dare, nici pe pământ, nici de casă, nici de câștig, precum la darea, care au să o plătească întreprinderile și reuniunile, cari sunt obligate a depune socoteală publică, cu deosebire formează obiect pentru dare de camete și rente tot soiul de camete, quote și dividende cari le primește vre-un locuitor al acestei țări (individ sau persoană morală) din următoarele izvoare de venit, anume:

a) Din rente viagere fie din țară sau streinătate, din prevederi pentru starea de revisuire sau din rente pentru rudenii.

b) Din capitale asigurate prin amanete sau intabulare, sau prin simple obligațiuni, cambii sau și alt soiul de contracte dacă banii sunt dați împrumut fie în țară sau în streinătate, tot asemenea și de capitale fideicomisionale, familiare sau fundamentale.

c) Din drepturi ce sunt incorporate pe pământuri din țară, cari însă nu sunt supuse dării de pământ.

d) Din actii din țări streine fie fonciere, urbane industriale sau comerciale.

e) Din obligațiuni de stat, sau

f) obligațiuni de ale comitatelor, dacă nu-s eliberate de dare prin vre-o lege specială.

g) Din venitele, ce le trag pe baza de avisuri, cărticele de depuneri, alte documente de depuneri sau pe baza de conto-curenturi după banii depuși spre fructificare la institute de credit, cari pe baza statutelor lor primesc și depuneri, mai departe la case de păstrare și la toate institutele de credit, cari fac și afaceri de păstrare de dani.

Contribuabili sunt scutiți de a face fassiuni despre venitele din următoarele capitale anume:

a) din obligațiunile de stat numite mai sus;

b) din cametele după obligațiunile de prioritate supuse dării;

c) din cametele capitalelor asigurate pe intabulare cari le-au împrumutat întreprinderilor și reuniunile obligate de a da socoteală publică.

Darea de camătă după aceste camete le plătește în cazul a) Statul, în cazul b) și c) societatea care plătește celui ce trage camătă și o transpune la perceptorat.

Venitul din capitalele așezate la institute de bani menționate sub g) proprietarii acestor bani de asemenea nu-s obligați a face fassiuni.

Pentru aceasta însă institutele de bai sunt datoare:

a) A arăta suma cametelor plătite după capitale a-le arăta la fiecare pătrar de an în Martie, Iunie, Septembrie și Decembrie;

b) A arăta la perceptoratul regesc suma cametelor capitalizate tot la jumătate de an și totodată a-și trimite darea ce cade pe acele camete, sunt îndreptățiți a reținea din cametele plătite sau capitalizate suma dării plătite.

Fiindcă darea de camete și rente este a-se statori totdeauna pe baza cametelor folosite în anul ce premerge anului de dăjduit: de aceea pentru statorirea dării pe 1910 trebuie fassionat venitul de camete și rente din anul 1909.

Darea de camete și rente se statorește pentru contribuabili totdeauna în localitatea unde-și are locuința permanentă.

Contribuabili cari izvoarele lor supuse dării de camete și rente le fassionează cu intenție de a prescurta Starul în venitele sale — fie în scris sau verbal — sau cari ascund izvoarele lor de venit prin aceea că sau le retac sau spun mai puțin: se pedepsesc în senzul art. de lege XLVI. din 1883. §. 100.

Brassó, 9 Decembre 1909.

(874.1—1.)

Perceptoratul orașenes.

La prea Înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg.

A XXVII. LOTERIE de Stat c. și r.
pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria această unică în Austria legal concesionată conține **13.386** câștiguri în bani gata în suma totală de **514.800 Cor.**

Câștigul principal **200.000 coróne bani gata.**

Tragerea urmază irevocabil în 16 Dec 1909. Un los costă 4 coróne.

Losuri se capata la secțiile loteriilor de stat în Viena III Vordere Zollamtsstrasse 7. Comitanți de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste, telegraf și căi ferate, zarafii etc. Pauuri pentru cumpărători gratis.

Losurile se trimit franco.

Directia c. r. a loteriei.

Secția loteriei de stat.

(772.9 - 10)